

державного регулювання та організаційно економічних механізмів ринкового саморегулювання функціонально-цільової системи продукування наукоємного ринку. В перспективах розвитку також стоїть необхідність сформулювати за програмно-цільовим методом систему державного замовлення, науково-технічної та інноваційно-технологічної продукції на основі державного фінансування та інвестування досліджень, а також стимулювання, створення трансферу інноваційних технологій, створити депозитарну національну галузеву регіональну систему обліку оцінки і використання об'єктів інтелектуального капіталу, запропонувати систему навчання і підвищення кваліфікації у системі інноваційної освіти на основі інтегрованої науково-інноваційної та освітнянської інфраструктури наукоємного ринку.

Хоча проблем ефективності чимало, проте перспективи розвитку інноваційної діяльності все ж таки існують. Разом взята інноваційна діяльність, розвиток науки, передових технологій – майбутнє нашої держави.

Література

1. Завалин П.Н., Васильев А.В. Оценка эффективности инноваций. – СПб.: Бизнес-пресса, 1998. – 327 с.
2. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2003. – 278 с.
3. Крылов Э. И., Власова В. М., Журакова И. В. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608. с.
4. Нили Э., Адамс К., Кеннерли М. Призма эффективности. – К.: Баланс-клуб, 2003. – 398 с.
5. Єгоров І., Попович О., Соловій В. «Стратегія запозичень» і розвиток науки // Вісн. Націон. академії наук України. – 2003. – № 5. – С. 3.

Надійшла 01.06.2009

УДК 32.012.324

Т. О. ЗАЄЦЬ

Київський національний університет технологій та дизайну

КОРПОРАТИВНІ СТРУКТУРИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В статті розглянуто стан корпоративного сектору економіки України та досліджено вплив світової кризи на стан корпоративного сектору та промисловості. Виділено основні негативні фактори, що вплинули на розвиток корпоративних структур в умовах економічної нестабільності.

The state of corporate sector of economy of Ukraine has been considered in the article and the influence of world crisis on the state of corporate sector and industry has been explored. Basic negative factors, which have influenced on development of corporate structures in the conditions of economic instability, were selected.

В умовах глобалізації світової економіки, корпоративні структури відіграють провідну роль в соціальному, економічному та політичному напрямках розвитку країн. Існування корпоративних структур здатне суттєво впливати на розвиток суспільства, регіонів та держави в цілому. В умовах жорсткої конкуренції реалізувати свої можливості змогли лише крупні успішні компанії. Акумулюючи значні фінансові ресурси, корпорації набувають значної економічної міцності та формують орієнтири економічної політики.

Об'єкти та методи досліджень

Корпоративний сектор в Україні є доволі молодим порівняно з багатоміліардним існуванням корпорацій в Європейських країнах, перші з яких з'явилися ще в XVII ст. [1, с. 129]. Його становлення відбувалось в період самостійності України.

З часів відокремлення України та народження її як самостійної держави, активізувався процес приватизації державного майна, який сприяв активному розвитку корпоративного сектору в економіці держави. Існування корпорацій, а особливо масштабних та транснаціональних корпорацій, які мають великий потенціал, здатне суттєво впливати на розвиток суспільства, регіонів та держави в цілому.

Після виходу України зі складу СРСР і набуття політичної та економічної незалежності почало свій розвиток власне законодавство. Воно почало регулювати процес створення та діяльності корпоративного сектору економіки України. Саме в цей період з'являються свої специфічні відмінності та власний шлях розвитку національної економіки.

Було прийнято низку законів, що дало розвиток правовій основі корпоративного сектору економіки України. Вперше були визначені учасники корпоративних відносин, були виділені різноманітні організаційно-правові форми підприємницької діяльності, до яких відносяться і корпорації. Це призвело до появи перших українських корпорацій, таких як корпорація «Укрінмаш», корпорація «Укрспецекспорт», судноплавна компанія «Укррічфлот», хімічний концерн «Стірол», холдінг «Азовмаш» та інші.

Ці зміни призвели до розвитку інфраструктури фондового ринку та збільшення кількості акціонерних товариств, які створилися шляхом корпоративізації державних підприємств. Починаючи з 1991 року в Україні було створено близько 227 тис. господарських товариств, з яких понад 35 тис. – акціонерні [2].

Розвиток корпорацій, як і будь-яких інших організацій, залежить від зовнішніх факторів впливу. Таким чином, можна зазначити, що на корпоративний сектор держави великий вплив має розвиток та стан економіки в цілому як в Україні, так і в усьому світі.

Постановка завдання

Отже, доцільно розглянути стан корпоративного сектору економіки України та дослідити вплив на нього світової кризи, яка призвела до нестабільності української економіки.

Результати та їх обґрунтування

Розвиток корпоративного сектору може позитивно вплинути на українську економіку та збільшити потік іноземних інвестицій. Останні десять років спостерігаються значні зміни в його структурі, які відображають процеси створення більш конкурентоздатних, економічно стійких та більш привабливих для інвестицій об'єднань підприємств. Так на рис. 1 можна помітити, як впродовж десяти років відбувалось поступове збільшення кількості об'єднань підприємств, в тому числі й корпорацій.

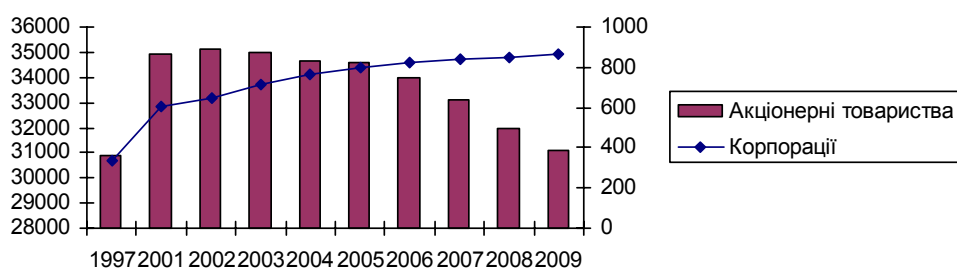


Рис. 1. Динаміка зміни кількості підприємств корпоративного сектору в економіці України

Динаміка зміни кількості акціонерних товариств інша. З 1997 року по 2003 рік відбувається бурхливе зростання кількості товариств цього типу. Період після 2003 року відзначається поступовим зменшенням їх кількості [3]. Ці зміни, на думку автора, відображають процеси злиття і поглинання, які саме розпочалися в цей період в Україні, та призвели до укрупнення підприємств і утворення об'єднань підприємств, до яких відносяться й корпорації. Це говорить про те, що починаючи з 2003 року закінчився період зародження корпоративних структур та розпочався період їх становлення та зміцнення.

Процеси, які розвивались в світовій економіці протягом 2008 року, справили досить значний вплив на розвиток національної економіки. Після стійкої тенденції економічного зростання на рівні 6,5% у І півріччі за оперативними даними Держкомстату приріст реального ВВП в цілому за 2008 рік становив 2,1%. Проте у грудні відбулося призупинення поглиблення падіння обсягів ВВП (порівняно з відповідним місяцем попереднього року) – "мінус" 9,9% проти "мінус" 14,4% у листопаді [4].

Певне покращення динаміки ВВП у грудні пов'язано в основному з уповільненням спаду обсягів виробництва у промисловості. Так, у грудні 2008 року до грудня 2007 року обсяг промислового виробництва зменшився на 26,6% (у листопаді до листопада 2007 року на 28,6%), а до листопада 2008 року зріс на 3,2% (у листопаді до жовтня падіння виробництва становило 15,2%) [4].

Отже, аналізуючи результати діяльності промислового виробництва можна відмітити, що в грудні 2008 року призупинилася тенденція поглиблення падіння виробництва, що може свідчити про початок стабілізації в промисловому комплексі.

Нестабільність української економіки в певній мірі призвела до погіршення стану легкої промисловості, особливо тієї її частини, яка залежить від експорту продукції.

Через загострення у другій половині 2008 року світової економічної кризи та, відповідне, суттєве звуження зовнішнього попиту, спостерігалось обвальне зменшення обсягів виробництва, починаючи з III кварталу саме в експортно-орієнтованих секторах економіки (насамперед, хімічному та металургійному). В той же час, галузі, орієнтовані на пріоритетне задоволення потреб внутрішнього ринку зберігали позитивну кумулятивну динаміку (окрім харчової промисловості «мінус» 0,9%) [5].

На підприємствах легкої промисловості у 2008 році порівняно з попереднім роком обсяги продукції скоротились на 3,4% за рахунок зменшення випуску продукції на підприємствах текстильної промисловості та підприємствах з виробництва одягу з текстилю [6].

Криза торкнулась і зовнішньоекономічної діяльності галузі. На рис. 2 можна побачити, як змінювався експорт товарів легкої промисловості протягом останніх шести років. Динаміка, зображена на цій діаграмі, показує, як вплинули політична нестабільність та світова криза на роботу галузі.

Зниження обсягів промислового виробництва відбувалось і в інших країнах. Так промислове виробництво в Словенії знизилось на 12,8%, в Естонії – на 7,7%, в Німеччині – на 3,3%, в Франції – на 2,4%,

в Італії – на 2,3%, в Іспанії – на 2,2%. Це свідчить про те, що кризові процеси, які відбуваються в світі, вплинули на стан економіки не лише України, а й багатьох європейських держав.

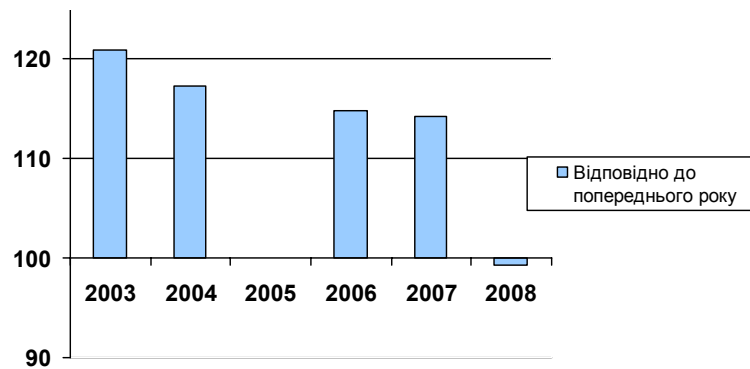


Рис. 2. Динаміка експорту товарів легкої промисловості, % [7, с. 3]

Ще одним наслідком світової фінансової кризи можна назвати зменшення зовнішніх інвестицій в корпоративний сектор, а отже і в економіку України.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в економіку України, на 1 квітня 2009 року склав 36,5 млн дол. США, що на 2,3% більше обсягів інвестицій на початок 2009 року. Значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості взагалі – 22,3%.

За I квартал 2009 року приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни, з урахуванням його переоцінки, втрат і курсової різниці, склав 819,5 млн дол. США, що становить 24,4% рівня відповідного періоду попереднього року [4]. Якщо розглядати потік іноземних інвестицій поквартально, то можна прослідкувати динаміку, зображену на рис. 3, що свідчить про вплив кризових явищ в світі на інвестиційний процес в українську економіку.

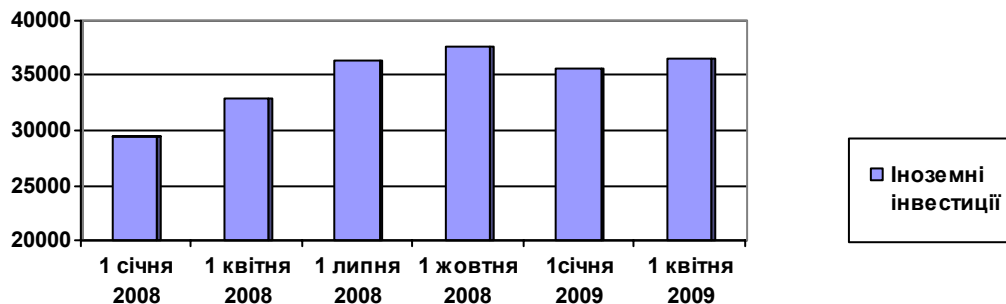


Рис. 3. Прямі іноземні інвестиції в Україну (млн дол. США) [4]

Так, в період світової кризи, яка торкнулась України в II половині 2008 року, простежується значне зменшення прямих іноземних інвестицій з 37,6 млн дол. США до 35,7 млн дол. США, але далі спостерігається збільшення інвестицій станом на 1 квітня 2009 року. Це свідчить про початок стабілізації зовнішньоекономічної діяльності.

Отже, покращення зовнішньо-інвестиційного процесу в економіці України та призупинення падіння промислового виробництва свідчить про появу тенденції до стабілізації української економіки.

Висновки

Отже, проведений аналіз стану корпоративного сектору економіки України та дослідження впливу світової кризи на нього дозволяють зробити наступні висновки. Оскільки процес корпоратизації досяг глобальних розмірів, то певний негативний вплив кризи відзначився і на корпоративних секторах як світової ІО так і національних економік. Таким чином, можна виділити найбільш негативні моменти, які вплинули на стан корпоративного сектору економіки України в період нестабільності. По-перше, зменшення зовнішнього попиту, призвело до зменшення обсягів виробництва експортно-орієнтованих галузей промисловості та, як наслідок, зменшення прибутків. По-друге, світова фінансова криза, яка є реальною загрозою для корпоративного сектору національних економік, призвела до зменшення зовнішніх інвестицій в корпоративний сектор, а отже і в економіку України.

Література

1. Галунов Д.В. Роль законотворческих процессов в создании и развитии акционерных обществ // Государственный информационный бюллетень о приватизации. – 2003. – № 4. – С. 36.

2. Ягмурджи А.В. Еволюція становлення та розвитку корпорацій: організаційно-економічний аспект // Вісник економічної науки України. – 2008. – № 1. – С. 128 – 131.
3. Кількість суб'єктів ЄДРПОУ за організаційно-правовими формами господарювання // www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний сайт Держкомстату України // www.stat.gov.ua
5. Основні показники економічного та соціального розвитку України // www.me.kmu.gov.ua
6. Економіка України за 2008 рік // Урядовий кур'єр: у дзеркалі статистики. – 27 січня 2009. – № 13.
7. Легка промисловість – 2008 рік // Легка промисловість: Науково-виробничий журнал. – 2008. – № 4. – 54 с.

Надійшла 06.05.2009

УДК 330

А. А. КОНОВАЛЮК

Донецький університет економіки і права

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ИНТЕГРАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Рассмотрены основные понятия интеграции с точки зрения различных научно-методических подходов: экономической теории, менеджмента, стратегического менеджмента, корпоративного управления. Проведено исследование интеграционных процессов как способа реализации нового хозяйственного механизма, направленного на повышение экономической эффективности предприятий в современных условиях.

The basic concepts of integration are considered from point of different scientifically-methodical approaches: economic theory, management, strategic management, corporate management. Research of integration processes is conducted, as a method of realization of new economic mechanism, directed on the increase of economic efficiency of enterprises in modern terms.

Введение. Глобальные изменения, происходящие в технологической, информационной и экономической сферах на рубеже XXI века, совпали с формированием нового экономического пространства, обусловленного неблагоприятными условиями мирового кризиса. В решении задач устойчивого развития экономики, в сложившихся условиях, важное место принадлежит интеграции.

Задача данной статьи сводится к определению экономической сущности интеграции в современных условиях на основе различных научно-методических подходов с исследованием интеграционных процессов, как способа реализации нового эффективного хозяйственного механизма, направленного на улучшение ситуации в условиях всемирного кризиса.

Результатом исследования является определение и обоснование экономической сущности интеграционной стратегии в хозяйственном механизме управления производственными комплексами.

Содержание. Понятие "интеграция", как и сам процесс интеграции, появилось в политическом словаре сравнительно недавно, в 20-х гг. нашего столетия, и означало "учение об интеграции". Его родоначальниками были немецкие ученые Р. Шмед, Х. Кельзен и Д. Шиндлер. Термин "интеграция" (integrare – лат.) означает некую целостность, структуру, совершенствование. В этом смысле он применялся в естественных науках. Переноса его в сферу анализа общественных отношений, упомянутые авторы имели в виду объединение людей, особенно государств, в некую социально-политическую общность. Однако мы сосредоточим своё внимание в сфере экономических отношений.

Для исследования сущности понятия «интеграция» необходимо рассмотреть этот процесс с помощью различных подходов: с точки зрения экономической теории, менеджмента, стратегического менеджмента, корпоративного управления, табл. 1.

В экономической теории нет единства мнений по трактовке данного термина. По мнению Е.М. Коростышевской, экономическая интеграция – это особая сложная форма обобществления труда и производства, качественно новая объединяющая структура с общей целевой функцией, возникающая на современном этапе производительных сил, которые в условиях новой информационной волны НТР характеризуются все более активным применением науки [4, с. 58]. Мы также можем согласиться с мнением автора о том, что интеграция как экономическое явление зародилась в середине XIX в., а как сформировавшийся процесс существует лишь со второй половины XX в. Обобществление же – процесс всеобщий, характерный для всех способов производства, всех цивилизаций. В современных условиях обобществление не сводится только к интеграции, хотя она, безусловно, имеет всевозрастающее значение.

Понятию «экономическая интеграция», считает Г. Р. Марголит, во многом близок «один из элементов обобществления – процесс концентрации, реализуемый не путем внутреннего развития (накопления), а путем соединения уже существующего производства и капитала (централизации)» [5, с. 156].

Более глубокое изучение интеграции представлено в работе Е. Ф. Герштейна: «Интеграция в